

Täysistunto

Tiistai 25.11.2025 klo 14.00—21.58

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu käynnistyy edustaja Forsgrénin ansiokkaalla puheenvuorolla. [Bella Forsgrén: Kyllä!]

Keskustelu

21.21 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Ajattelen, että hallituksen kaikista esityksistä tämä on kyllä rajuin viestinnällisesti. Nyt on kyse tosiaan siitä, että hallitus rajoittaa paperittomien terveydenhoitoa tai oikeutta siihen.

Hallitus perustelee lakiesitystä tarpeella vähentää laittomasti maassa oleskelua, mutta esityksessä ei esitetä mitään näyttöä siitä, että nykyinen sääntely olisi johtanut ongelmiin. Päinvastoin asiantuntijalausunnoissa on korostettu, että oikeus ajoissa saatuun hoitoon on vähentänyt päivystysten kuormitusta ja säästänyt resursseja.

Esityksellä voi olla vaikutuksia koko yhteiskuntaan. Jos ihmiset, joilla on esimerkiksi tartuntatauti, pelkäävät hakeutua hoitoon viranomaiskontaktien tai kustannuksien vuoksi, se altistaa meidät kaikki. Kyse ei ole vain yksilön oikeudesta vaan väestön terveydestä ja julkisen vallan vastuusta sen suojelemisessa.

Hyvä kollegajoukko, hallituksen alkuperäinen esitys oli vielä katalampi ja hirveämpi omasta mielestäni, mutta siihen tuli merkittäviä kavennuksia ulkomaalaislaissa tarkoitettuihin laittomasti maassa olevien kolmansien maiden kansalaisten oikeutta välttämättömään hoitoon. Lausuntokierroksen ja valiokuntakäsittelyn jälkeen esitystä on tosiaan muutettu ja siis hyvään suuntaan. Raskaana olevien oikeus laajennettiin kattamaan paitsi raskauden aikainen hoito ja synnytys myös synnytyksen jälkihoito. Ja sitten tässä seuraavassa vaiheessa perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta vammaisten henkilöiden oikeus välttämättömään ja kiireettömään hoitoon vammaisuuden vuoksi lisättiin lakiin. Nämä ovat hyviä asioita, mutta tämä kokonaisuus on hyvin epäselvä.

Kokonaisuudesta on tosiaan tullut asiantuntijoitteinkin mielestä niin epäselvä, että edes sosiaali- ja terveysvaliokunta ei saanut ministeriöstä vastausta siihen, ketkä jäisivät hoidon ulkopuolelle aikaisempaan lainsäädäntöön verrattuna. Käytännössä esityksen toimeenpääntö jää kentän vastuulle, ja esimerkiksi osa suurista kaupungeista on jo ilmoittanut, että ei aio rajoittaa palveluita hallituksen toivomalla tavalla. Tämähän on siis hyvä uutinen mutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

samalla nostaa kysymyksen siitä, että esityksen arvioidut säästöt supistuivat merkittävästi alkuperäisestä 560 000 eurosta.

Hallituksen esitys sai laajasti kritiikkiä valiokunnan asiantuntijoilta perus- ja ihmisoikeuksien osalta. Perustusvaliokunta ei pitänyt tosiaan esitystä ongelmallisena perustuslain näkökulmasta mutta vaati vammaisten ihmisten oikeuksien osalta lainsäädäntöön täsmenämistä.

Tämän lisäksi kansainväliset ihmisoikeussopimukset, erityisesti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen sopimus ja sen artiklat 2 ja 12, edellyttävät oikeutta terveyteen ilman syrjintää. Suomea on jo aiemmin kritisoitu siitä, että se ei ole taannut ulkomaalaislain vastaisesti Suomessa oleskeleville riittävää oikeutta hoitoon. Nyt hallitus vie sääntelyä suuntaan, josta olemme aiemmin saaneet kansainvälistä moitetta.

Asiantuntijalausunnoissa nousi myös kaksi eri kokonaisuutta, mitä itsekään en osannut vielä etukäteen arvioida, elikkä asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi, että lakiehdotuksella voi olla kielteisiä vaikutuksia myös ihmiskaupan sekä työperäisen hyväksikäytön ehkäisyn osalta, esimerkiksi henkilöiden toteamisessa ja ongelmien tunnistamisessa. Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa nousi esille, että myös naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan vastaisen Istanbulin sopimuksen mukaan uhreilla tulisi olla saatavilla terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluita osana väkivallan uhreille tarjottavia yleisiä tukipalveluita. Hallituksen esityksessä ei olla huomioitu Istanbulin sopimuksesta johtuvia velvoitteita tai arvioitu esityksen vaikutuksia tästä näkökulmasta ollenkaan.

No, mitä tulee sitten tähän toimeenpanoon, asiantuntijalausunnoissa nousi laajaa kritiikkiä siitä, että hallituksen esitys asettaa terveydenhuollon ja sairaanhoidon henkilöstön erittäin vaikeiden ammattieettisten ratkaisujen eteen ja henkilöstö joutuu arvioimaan ulkomaalaisoikeudellisia kysymyksiä henkilön maassa oleskelun kestoa koskien arvioidessaan välttämättömän kiireettömän hoidon tarjoamista.

Käytännössä ehdotetulla lain muutoksella siirrettäisiin paperittomien osalta hoidon tarvearvion tekeminen pääsääntöisesti lääkäreiden tehtäväksi, ei ”viime kädessä lääkäreille”, kuten esityksessä todetaan. Terveydenhuollon ammattihenkilöille ehdotuksessa säilytettäisiin paperittomien oikeuksien uudenlainen selvittäminen, josta ei valtaosassa terveydenhuollon toimintayksiköistä ole kokemusta. Tähän valvontatehtävään kulutettaisiin henkilöstön aikaa, joka olisi pois kyseisen tai muiden potilaiden hoitamisesta, ja tämä on myös resurssikysymys.

No, sitten mennäänkin siihen kysymykseen, että on tämä epäselvä kohtuuttomuuden arviointi ja taloudellisten vaikutusten ristiriita. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pyysi sosiaali- ja terveysministeriöstä selvitystä siitä, miten terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi yksittäistapauksessa, milloin hoidon epääminen olisi ”ilmeisen kohtuutonta”, ja miten tämä eroaa tilanteesta, jossa hoidon epääminen olisi vain ”kohtuutonta”. Ministeriön vastauksessa ei kuitenkaan annettu yksiselitteistä määritelmää näille käsitteille. Näin ollen arviointiperusteet jäävät epäselviksi sekä lain soveltajien että potilaiden näkökulmasta. Tämä lisää epävarmuutta, joka voi heikentää oikeusturvaa ja johtaa epäyhtenäiseen kohteluun hoidon saavutettavuudessa.

Epäselvyys arviointikriteereissä kytkeytyy myös lakiesityksen taloudellisiin vaikutuksiin. Hallituksen esityksessä arvioidaan vuodesta 2026 alkaen vähennettävän hyvinvointialueille maksettavia valtionkorvauksia noin 560 000 euroa verrattuna valtion vuoden 2023 talousarvioon, jossa tämä arvio on ollut noin miljoona euroa, eli noin puolet leikataan pois.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Samalla kuitenkin arvioidaan, että suurin osa ulkomaalaislain vastaisesti Suomessa olevista henkilöistä säilyy edelleen hoito-oikeuden piirissä, esimerkiksi alaikäiset, raskaana olevat ja vammaiset. Jos suurin osa paperittomista säilyy palvelujen piirissä, mikä siis poliittisesti on omasta mielestäni kannatettavaa, niin kuitenkin herää se kysymys, keneltä hoito tarkalleen ottaen jatkossa evätään ja millä tavoin esityksessä esitetyt säästöt toteutuvat. Varsinkin kun ottaa huomioon, että isot kaupungit, kuten Helsinki, Tampere ja Turku, ovat jo ottaneet kantaa sen osalta, että eivät aio näitä palveluita rajoittaa, niin kuitenkin tämä rahoitussuusi ollaan hyvinvointialueilta viemässä.

Näistä edellä olevista perustelluista syistä ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

21.29 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä, että en vaan unohda, kannatan edustaja Forsgrénin tekemää ehdotusta hylkäämisestä.

Tämän lain käsittely on ollut tosi mielenkiintoinen prosessi, ja tälleen ensimmäisen kauden ihmisenä olen yrittänyt opetella näitä taustoja tähän. Tämä on siitä mielenkiintoinen laki, että ensinnäkin tässä käsittelyprosessissa on huomannut, miten on yritetty kehittää vähän niin kuin uusia sanoja tälle hoidolle, ja se on ollut tosi monimutkaisen kuuloista ja herättänyt paljon kritiikkiä, on esimerkiksi tosi ongelmallisia termejä.

Osa alueista on jo ilmoittanut, että ei aio toteuttaa tätä lakia. Siis tässä oli esimerkiksi semmoinen yksityiskohta, että — nyt kun tämä laki tulee, jos eduskunta tämän hyväksyy — paperiton voi hakeutua sitten kuitenkin hoitoon näihin paikkoihin, mitkä ovat jo ilmoittaneet, että he eivät tätä noudata. Elikä jos vaikka tuolla vähänkin pohjoisemmassa joku ei saa hoitoa, niin sitten voi tulla Helsinkiin ja todennäköisesti saa hoitoa.

Tämä ei olekaan ehkä niinkään semmoinen taloudellisen puolen laki. Tietysti ymmärän, että tähän liittyy tällaisia maahanmuuttoon liittyviä kysymyksiä ja tässä laissa on enemmän ehkä tällaista ideologiaa taustalla. Mutta silti tämän lain käsittelyprosessi on ollut tosi outo, ja olen tosi iloinen, että moni alue on jo ilmoittanut, että he aikovat silti hoitaa näitä paperittomia ihmisiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

21.30 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Jokainen ymmärtää, että on parempi hoitaa ihmisten vaivat oikea-aikaisesti, ei akuuttipäivystyksenä. On parempi hoitaa halvemmalla kuin kalliimmalla, jos halvempi on myös kivuttomampi ja vähemmän kärsimystä aiheuttava. On parempi suunnitella säädöksiä alan asiantuntijoita ja tutkimusta hyödyntäen, ei lisäkoälyllä. Ja on parempi säädellä terveydenhuoltoa sellaisella säätelyperusteella, joka mieluummin vähentää kuin kasvattaa varjoyhteiskuntaa.

Silti meillä on täällä esitys, joka lisää akuuttihoitoa, maksaa, kannustaa pimeään hoitoon ja tuottaa eettistä stressiä hoitoalan henkilökunnalle. Tämä on nyt tänään jo toinen esitys, jossa irrationaalisen pelon vuoksi lähdetään tekemään sellaista lainsäädäntöä, joka ei ole rationaalisesti millään tavalla perusteltavissa, eikä sitä oikein edes siellä hallituksen esityksessä yritetä perustella.

Kyllä kovasti hämmästelen, että asiasta toiseen jotenkin annetaan periksi semmoisille vahvoille emotionaalisille oletuksille, jotka hautaavat alleen sen tutkimustiedon ja viranomaistiedon, jota meillä nyt tästäkin asiasta on kertynyt melkoisesti, vaikka kaikki osapuol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

let pääsevät siihen tietoon käsiksi. Kaikilla osapuolilla kuitenkin luulisi olevan yhtäläinen ymmärrys siitä, mikä on yhteiskunnan parhaaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen. — Tänään meillä on aikaraja kello 22, mutta ehdimme tässä vielä paljon puhua. [Juha Hänninen: En aio puhua sinne saakka!]

21.32 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula kaipasi perusteita, ja koetetaan niitä nyt antaa.

Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Esityksellä halutaan selkeyttää ja tarkentaa, kenelle Suomessa julkisia terveyspalveluita järjestetään ja millä perustein. Arjessa tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa henkilö oleskelee Suomessa ilman laillista lupaa eli on luvatta maassa. On tärkeää sanoa ääneen: meidän turvallisuutemme edellyttää, että tiedämme, keitä maassa on, ja että täällä oleskelee vain luvallisesti ihmisiä. Esitys ei siksi ole vain hallinnollinen tai taloudellinen, vaan se on ennen kaikkea teko turvallisuudellemme.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin on väitetty, emme ole kääntämässä selkäämme avuntarvitsijoille. Kiireellinen hoito on ja pysyy saatavilla, ja sen lisäksi esitys varmistaa, että yksilöllisen lääketieteellisen arvion perusteella voidaan edelleen antaa välttämätöntä hoitoa, jos hoidon epäminen olisi ilmeisen kohtuutonta tai vaarantaisi esimerkiksi lapsen hyvinvointia. Lapsille tarjotaan jatkossakin hoitoa, samoin kuin hyvinvointialueen asukkaille, ja raskauteen liittyvät palvelut turvataan.

Valiokunta on myös kiinnittänyt tähän huomiota käsittelyssään ja nostanut lain kirjauksiin toimenpiteitä synnyttämiseen ja vammaisuudesta johtuviin akuutteihin hoitoihin. Tämä muutos tekee laista entistä kokonaisemman. Tässäkin näkyy hallituksen linja: jokainen ihminen on arvokas, mutta laittomaan oleskeluun se ei kannusta.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksessa uskomme oikeusvaltioon ja yhteisiin pelisääntöihin. Tavoitteena on selkeä viesti: Suomeen ei tule jäädä laittomasti. Jos maassa oleskelee ilman lupaa, ei ole perusteltua, että käytössä ovat samat julkiset palvelut kuin niillä, jotka ovat täällä laillisesti.

Tämä esitys palaa suurelta osin aiempaan oikeustilaan. Suomen linjan ei tule poiketa eu-rooppalaisesta yleislinjasta. Myös muissa Pohjoismaissa on käytössä vastaavanlaisia ja jopa tiukempia rajoituksia. On meidän tehtävämme varmistaa, että maassamme halutaan olla vain laillisesti ja turvallisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tärkeintä on periaate, että meillä on selkeät, oikeudenmukaiset ja turvallisuutta tukevat pelisäännöt. Meidän on pidettävä huolta siitä, että yhteiskunta pysyy luottamuksen arvoisena. Tämä alkaa siitä, että lainsäädäntö on johdonmukaista ja että julkiset palvelut ovat turvattuja niille, joilla on niihin oikeus, sekä niille, jotka palveluja tarvitsevat. On meidän tehtävämme taata kansalaisillemme turvallisuus ja terveys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.37 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Me keskustelimme tästä ykköskäsittelyn yhteydessä varsin perusteellisesti. Minäkin tässä kannatan edustaja Forsgrénin tekemää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

hylkäysehdotusta, jota on jo kannatettu, mutta muutaman ajatuksen sen taustaksi kuitenkin vielä tässä paikalta puhuen sanon.

Korostaisin sitä, että tässä laissahan ei oikeasti säädellä sitä, ketä saa hoitaa ja miten hoidetaan, vaan tässä säädetään siitä, saako hyvinvointialue Kelan kautta valtion korvausta tiettyjen potilaiden hoidosta, jos nämä potilaat ovat sellaisia, jotka tämä laki on rajannut hoidon ulkopuolelle. Eli hyvinvointialueiden itsehallinnon puitteissa aivan viitaten vaikkapa aiemmin käytyyn muuhun keskusteluun täällä tänään on mahdollista hoitaa, mutta ei ole mahdollista saada korvausta.

No, nyt sitten se, minkä tässä edustaja Forsgrén erinomaisesti totesi: perusteellisen käsittelyn aikana sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ei kerta kaikkiaan lukuisten asiantuntijoiden ja varsin asiantuntevan valiokunnan toimesta saatu selvyyttä siihen, mikä olisi esimerkiksi edes esimerkin valossa sellainen potilastapaus, joka nyt voimassa olevan, vuoden 23 alussa voimaan tulleen lain mukaan hoidetaan mutta tämän lainmuutoksen jälkeen ei hoidettaisi. Se kaikki kätkeytyy semmoisen mystisen sanamuotoilun taakse, jolle ei tunnu löytyvän todellisesta elämästä vastinetta, eli se on tämä ”jotka ilmeisen” ja niin edelleen — en nyt siteeraa tässä kokonaisuutena tätä asiaa.

Siinä ykköskäsittelyn yhteydessä siteerasin syksyllä 22 annetun lakiesityksen yleisperustelua siitä tärkeimmästä pykälästä, ja siellä luki ihan selkeästi, että silloinkin, siis nyt voimassa olevan lain mukaan, hoito annetaan yksilöllisen harkinnan perusteella. Eli ei tämäkään, tämä yksilöllisen harkinnan mukaan tuominen tähän lakipykälään, nyt tuo oikeasti mitään uutta tähän.

Eli tämä on käytännössä, varsinkin sitten niiden lausuntokierroksen aikana tehtyjen muutosten ja sitten vielä valiokunnassa tehtyjen laajennusten jälkeen, niin lähellä nyt voimassa olevaa lainsäädäntöä, että tämä koko asia näyttäytyy enemmän semmoiselta retorikalta, eli meillä on ikään kuin maassa paperittomina, tai kuinka vain sanotaan, laittomasti oleskelevien terveydenhuollon puolustajat ja vastustajat, mutta itse asiassa se lainsäädäntö, mikä on tehty sitten rajoittamaan, ei käytännössä muuta nykyistä käytäntöä yhtään millään tavalla. Se on täällä tuotu selkeästi esille, ja vielä kerran varmuuden vuoksi kannatus tälle hylkäysesitykselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

21.40 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tällä käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä poistetaan hyvinvointialueiden velvollisuus tuottaa laittomasti maassa oleville kiireettömät terveyspalvelut. Tietenkään ketään ei jätetä hoitamatta äkillisen hengenvaaran, raskauden tai muutoin akuutin tilanteen tullessa, mutta muutoin kiireettömät palvelut eivät kuulu laittomasti maassa oleville. [Aki Lindén: Ei pidä paikkaansa!] Pidän epäoikeudenmukaisena suomalaisia kohtaan sitä, että laittomasti maassa oleville tarjotaan kiireetöntä hoitoa, kun meillä nuoret voivat huonosti, ikääntyneiden hoiva vaatii resursseja ja hoitojonot ovat pitkät.

Arvoisa puhemies! Haluammeko kannustaa siihen, että Suomeen kohdistuu laitonta maahanmuuttoa, terveysturismia? Laittomassa maahanmuutossa Suomeen tulleiden joukossa on ihmisiä, joiden ikää, henkilöllisyyttä tai muita taustoja emme voi tietää. Pahimmillaan tarjoamalla palveluita näille henkilöille tuemme ihmiskauppaa tai jopa terrorismia veronmaksajien rahalla. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

21.41 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä puheenvuoro oli esimerkki siitä, että puhutaan viestinnästä eikä tosiasioista. Valiokunnassa kävi ilmeisen selväksi se, että asiantuntijat näkivät tämän lakiesityksen erityisen ongelmallisena resurssien näkökulmasta, kun täällä nyt nostettiin puheenvuoroja siitä, että pitäisi resurssit käyttää kansalaisten palveluihin eikä paperittomien. Täällä on nostettu juuri esille, että ammattihenkilöstön aikaa tulee nyt menemään huomattavasti aikaisempaa enemmän lainsäädännön epäselvyyksien takia siihen, että arvioidaan yksittäisessä tapauksessa, kuuluuko hän tämän palvelun piiriin vai ei, ja aika isossa osassa tapauksista kuuluu, vaikka hallitus nyt jotain muuta täällä viestii. Tämä tulee tarkoittamaan sitä, että ammattihenkilökunnalla on vähemmän aikaa juuri niiden hyvinvointialueiden palveluiden järjestämiseen ja asiakkaitten palvelemiseen.

Sitten täällä on nostettu hyvin esille, että myös resurssien näkökulmasta on todella lyhytnäköistä hoitaa niin, että ei palvella saman tien, kun se ongelma tulee, vaan annetaan sen kyteä, verrattuna siihen, että hoidettaisiin se saman tien, kun se ongelma esiintyy. Tämä on ihan perusmatematiikkaa, mitä me muutenkin tiedetään. Eli tämä tulee myös lisäämään resurssitarvetta niitten osalta, ketkä sitten tämän lain piiriin eivät tulisi pääsemään.

No, sitten haluan nostaa esille sen kysymyksen, niin kuin aikaisemmassa, pidemmässä puheenvuorossa nostin esille, että kun tämä hallituksen esitys on niin epäselvä, niin milloin hoidon epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta ja miten tämä eroaa tilanteesta, jossa hoidon epääminen olisi vain kohtuutonta. Tämä oli se asian ydin valiokunnassa, ja kun me ministeriöltä tätä kysyttiin, me ei saatu yhden ainuttakaan selvää vastausta, mikä näiden kahden määritelmän ero on. Eli nyt kun täällä kovasti julistetaan, että tämä hallituksen esitys johtaa tiettyihin lopputuloksiin, niin minä en tiedä, mihin tämä hallituksen esitys johtaa, eivätkä nyt tienneet myöskään ministeriön edustajat, kun sitä heiltä kysyttiin.

Eli nyt täällä perussuomalaisten taholta aika paljon kansalaisille luvataan asioita, mitkä eivät pidä paikkaansa. Haluan myös korjata tämän puheenvuoron siltä osin, että me kysyttiin erikseen THL:ltä siitä, onko tällaisia vetovoimatekijöitä liittyen paperittomien terveydenhoitoon ja liittyen myös siihen maahanmuuton näkökulmaan, ja he kyllä nostivat esille, että ei ole mitään tutkimustietoa, joka tällaista tukisi. Eli vähän vastuullisempia puheenvuoroja, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

21.44 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kävin edustaja Hännisen esittämät perustelut, kun hän lupasi perusteluita, ja kirjoitin oikein ylös kaikki puheenvuorossa esiin nostetut perustelut tälle lainsäädännölle, joka ikisen.

Eli Hänninen esittää, että laki selkeyttää ja tarkentaa. Sehän nimenomaan ei selkeytä, juuri niin kuin edustaja Forsgrén tässä toi esille, vaan se tekee tästä entistä monimutkaisempaa, ja erityisesti tästä ovat valittaneet ne terveydenhuollon ammattilaiset, jotka joutuvat siellä kentällä sitten tämän mössön perusteella tekemään jonkinlaisia päätöksiä.

Väitetään, että on turvallista tietää, keitä maassa on, ja se lisää sitten kansalaisten turvallisuutta. Mutta tässähän nimenomaan meillä on jatkossa vähemmän tietoa siitä, keitä maassa on, koska palaamme takaisin sellaiseen järjestelmään, jossa osa henkilöistä joutuu hank-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

kimaan terveyspalvelunsa anonymisti. Se tapahtuu joko niin, että he vierailevat meidän julkisessa terveydenhuollossamme anonymisti niin, että siitä ei jätetä kirjauksia, tai niin, että syntyy tämmöisiä pimeitä klinikoita, jotka aikanaan vastasivat tähän meidän paperittomien kysymykseen. Eli meidän julkisen hallintomme kontaktipinta tähän paperittomien kenttään heikkenee, ei suinkaan vahvistu. Me tiedämme vähemmän, mitä siellä tapahtuu.

No, kolmas Hännisen väite oli, että ei kannusteta laittomaan oleskeluun. Tästäkin Forsgrén jo muistutti, että ei ole olemassa mitään näyttöä siitä, että terveydenhuolto olisi vetovoimatekijä. Tätä keskustelua on käyty paljon myös kansainvälisesti. Tätä on tutkittu paljon myös kansainvälisesti. Ei ole olemassa näyttöä. Jos sitä näyttöä olisi olemassa, niin hyvänen aika, olisihan tänne nyt tämän lain voimassa ollessa tullut melkoinen määrä ihmisiä, jos se vetovoimatekijä nyt sitten olisi. Näin ei ole tapahtunut eikä myöskään muissa maissa.

Tästä päästäänkin Hännisen seuraavaan väitteeseen, että nyt otettaisiin jotain yleiseurooppalaista linjaa. No, mitään yleiseurooppalaista linjaa ei ole olemassakaan, vaan tässä on tosi paljon erilaista varianssia eri maissa. Huomattavaa on, että monissa maissa terveysoikeudet ovat huomattavasti laajemmat kuin mitä ne ovat tällä hetkellä Suomessa ennen tätä lainsäädäntöä ja varmasti toki laajemmat kuin mitä ne tulevat jatkossa olemaan. Tämän lisäksi monissa maissa sekä yksityinen terveyssektori että kolmannen sektorin järjestämät terveyspalvelut ovat huomattavasti keskeisemmässä roolissa ja takaavat pääsyä terveyspalveluihin sen julkisen sektorin rinnalla.

Viimeiseksi Hänninen esittää, että nyt palataan oikeustilaan. Sekään ei pidä paikkaansa, koska meidän me emme palaa nyt tämän lain viime muutoksen takaiseen tilaan. Vaikka sitä muutosta niin paljon vastustettiin muun muassa sieltä suunnasta, niin siitä huolimatta se lainsäädäntö monilta osin jää nyt voimaan sen takia, että ei kestä edes perussuomalaisilla vaalimenestys sitä, että lähdetään lapsilta ja raskaana olevilta viemään terveyspalvelut kokonaan pois.

Eli ainoaksi perusteluksi, jota en pysty kaatamaan, jäi, että lainsäädännön pitää olla johdonmukaista. Näin edustaja Hänninen esitti, ja se on niin paljon katsojan silmässä, että siihen en esitä yksiselitteistä faktaa vastaväitteeksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.48 Juha Hänninen kok: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Olihan siellä jotakin oikeinkin, eli en lähde vastailemaan noihin kaikkiin. Ne ovat minun henkilökohtaisia mielipiteitäni, ja minulla ilmeisesti on sellainenkin kuin mielipiteen vapaus tässä maassa ja tässä salissa ja jopa sananvapauskin.

Todellakin tämä selkeyttää kenelle selkeyttää, ja ainakin minulle on turvallista tietää, minkälaisia ihmisiä ja minkälaisella koulutuksella, sotilaskoulutuksella tai jollakin muulla koulutuksella varustettuja ihmisiä on tässä maassa. Minulle se luo turvallisuutta, että minä tiedän, että täällä on sellaisia ihmisiä, jotka aidosti tarvitsevat turvapaikkaa.

Aika paljon mennään noilla mielikuvilla näissä hetkissä myös. Se kuuluu tietysti tähän asiaan, sehän on politiikkaa, nimenomaan mielikuvia, vähemmän faktoja ehkä. Mutta tämä yksi sana, mikä minua on häirinnyt tässä jo pitemmän aikaa — tunnistan vain, että ainakin se vasen reuna haluaa käyttää sitä edelleenkin — on sana ”paperiton”. Niillä ihmisillä on paperi, jossa kerrotaan, että heillä ei ole oikeutta olla Suomessa ja heidän pitää poistua maasta. Eli paperi on. Minä ymmärrän, että ihmiset, jotka eivät ole perillä aiheesta, saatta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

vat kovastikin tuolla ihmetellä, että no, jos paperi nyt puuttuu, että Hänniselläkin on pari paperia tässä kädessä, että mitenhän ei ole paperia. Mutta todellakin niitä papereita on, ja toivoisin, että näin virallisissa keskusteluissa käytettäisiin oikeita nimityksiä, eli ”laittomasti” tai ”luvatta maassa” olisivat semmoisia sopivia, eli ne kertoisivat juuri niin kuin asia on oikein. Paperi on. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.50 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin tähän vielä toisen puheenvuoron vastatakseni edustaja Rasinkankaalle.

Minä uskallan väittää, että te ette varmaan ole lukenut tätä lakia, tai jos te olette lukenut, niin te ette ole ymmärtänyt sitä lakia, koska te sanoitte, että nyt tulee voimaan tämän lainmuutoksen jälkeen laki, jonka mukaan meillä maassa ei enää hoideta näitä laittomasti maassa olevia kiireettömiä potilastapauksia. Niinhän ei ole. Ei niin ole, että raja kulkisi nyt kiireelliset versus kiireettömät. Me hoidamme suuren joukon niitä kiireettömiä myös. Me hoidamme lapset, me hoidamme naiset, me hoidamme vammaiset, ja me hoidamme kaikki ne kiireettömät, joiden yksilöllisen harkinnan perusteella katsotaan tarvitsevan hoitoa, tai jos se hoito jätettäisiin antamatta, siitä olisi ilmeisen vaarallisia seurauksia niille potilaille. Eli tämä ei muuta käytännössä kuin mielikuvituksessa tilannetta, joka nykyisin vallitsee. Mutta sellaisen tunnustamisestahan nyt ei saa tietenkään perussuomalaisten poliittista käyttövoimaa, ja sen takia tästä nyt on tullut tämmöinen, että me sanailemme tässä.

Olen kiinnittänyt myös huomiota siihen, että kokoomuslaiset eivät ole ollenkaan olleet ykkös- eivätkä kakkoskäsittelyn aikana täällä paikan päällä tätä asiaa käsittelemässä — tiedän, että Hänninen kuuluu kokoomuspuolueeseen, ja onko tällä hetkellä eduskuntaryhmän jäsen, mutta ketkään muut eivät ole olleet. Se johtuu varmaan siitä, että he tiedostavat, niin kuin valiokuntakeskustelussakin kävi ilmi, mikä ongelma tällä hetkellä tähän lainsäädäntöön liittyy. Mutta tämä nyt on tullut jo moneen kertaan sanottua, että en nyt enää toista.

Halusin vain korjata tämän väitteen, että tämä ei muuta tätä nykyistä tilannetta kiireettömien potilaiden hoidon osalta kuin vain sanallisesti ja mielikuvituksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hänniselle vastauspuheenvuoro.

21.52 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Vastaan edustaja Lindénille, että kyllä, olen Kansallisen Kokoomuksen jäsen ja kuulun Kansallisen Kokoomuksen ryhmään. Kaikille tiedoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

21.52 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! No niin, en tiedä, kuka on sitten ymmärtänyt väärin. Minä totesin tuossa puheessani kuitenkin sen, että hoitoa tarvitsevat hoidetaan ja vakavat ja akuutit ja niin edespäin hoidetaan, kyllä. Mutta edelleen olen sitä mieltä, että omastakin mielestäni paperittomienhan, jotka täällä ovat laittomasti, tulee poistua tai heidät pitää poistaa. Ei kai se ole ykköskriteeri, että hoidatetaan ensin heiltä kaikki kiireettömät tarpeet, mitä on hoidettavana, palkitaan heidät sillä, ja sen jälkeen poistetaan ja pahimmassa tapauksessa vielä valtio kustantaa sen poistamisen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

Tässähän nyt ymmärretään tämä asia väärin näköjään toiseltakin puolen. Tämän esityksen perusteella hyvinvointialue voi pääosin itse päättää kiireettömistä, mitä he hoitavat, mutta kiireelliset ja akuutit, hätää kärsivät, totta kai hoidetaan. Silti minä haluan sanoa, että meidän turvallisuus, koko suomalaisten turvallisuus, on oikeasti tärkeä, ja minä en ainaakaan henkilökohtaisesti salli sitä, että täällä on maahanmuuttajataustaisia, joilla ei ole passeja, viisumeita, papereita, ei tiedetä, keitä he ovat ja mitä he täällä tekevät. Sillä me voidaan tukea silloin ihmiskauppaa ja jopa terrorismia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

21.53 Anna Kontula vas: Niin, edustaja Rasinkangas, tämä menee nyt vähän ensimmäisen käsittelyn toistoksi, mutta siis se ero nyt sen välttämättömän ja akuutin hoidon välillä on siinä, että kun henkilöllä on diabetes, niin annetaanko siihen diabetekseen siellä terveyskeskuksessa tarvittava lääkitys tai muu hoito vai odotetaanko, että hän tulee keskellä yötä sitten yöpäivystykseen jonkun kohtauksen saaneena ja sitten mietitään, täytyykö varvas amputoida vai ei. Arvatkaapas, kumpi on halvempaa.

Ja mitä tulee tähän kysymykseen paperittomuudesta — joka kyllä sekin jo ensimmäisessä käsittelyssä aika hyvin käsiteltiin — niin paperittomuushan on käännöksen sanasta ”undocumented” eli ’dokumenttien puuttuminen’, ja sillä viitataan siihen, että henkilöltä puuttuu johonkin tiettyyn oikeuteen edellytetty dokumentti. Sen ei tarvitse olla maassaoloasiakirja. Esimerkiksi ennen kuin tämä meidän nyt voimassa oleva lainsäädäntö tuli, terveyspalvelujen ulkopuolelle jääviin ryhmiin kuului muun muassa Suomen kansalaisia sellaisessa tilanteessa, että olet tulossa ulkomailta, muuttamassa takaisin Suomeen, sinulla ei ole vielä kotikuntaoikeutta, eli kuuluit tähän ryhmään. Siihen kuului EU-kansalaisia, joilla ei oman maansa puolesta ollut terveysvakuutusta ja jotka siten eivät olleet terveysvakuutettuja myöskään Suomessa. Siihen saattoi kuulua esimerkiksi opiskelija, kolmansista maista tullut opiskelija, jolla hänelläkin on oleskelulupa Suomessa, mutta hänen terveysvakuutuksensa ei käsittänyt raskauteen liittyviä hoitoja sen takia, että raskaus ei ole sairaus, ja niin edespäin, niin edespäin. Kysymys ei millään muotoa ole niin yksinkertaisesta asiasta kuin laittomasti maassa oleskelevista ihmisistä — jos tällaista pejoratiivista käsitettä haluaa käyttää. Ja sen takia, juuri ollakseen eksakti, niin monet tässäkin salissa puhuvat mieluummin paperittomuudesta kuin laittomasta maassa oleskelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

21.56 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu tässä salissa on kyllä osoittanut sen, että salissa vasemmalla puolellani olevat edustajat kaikki eivät tiedä, mistä tässä hallituksen esityksessä on tosiasiallisesti kyse. Tämä näkyy ihan selvästi siinä, että väitetään asioita ihan muuksi kuin mitä ne ovat. Itselleni jotenkin kaikkein surullisinta tässä kokonaisuudessa on se, että on jotenkin tarve saada viestiä vihamielisesti joitain ihmisryhmiä kohtaan, vaikka lakiesityksen tosiasialliset vaikutukset ovat aika mitättömät. No, itsehän olen totta kai onnellinen siitä, että ymmärtääkseni RKP on tätä lakiesitystä käsittelyn aikana saanut parempaan suuntaan, mutta ihmettelen samaan aikaan sitä, miksi RKP ylipäätensä missään vaiheessa mahdollisti tämän kyseisen lakiehdotuksen.

Mitä tulee näihin rahasummiin, mitä täällä nyt on nostettu esille: Täällä on sanottu isoeleisesti, että paperittomille ei pitäisi antaa terveydenhuoltopalveluita ja pitäisi suomalais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2025 vp

ten palveluita parantaa. No, mitä hallitus on tehnyt? Hallitus on leikannut mittavasti rahoitusta hyvinvointialueilta. Jos miettii sitä, minkälaisessa kriisissä todella monet hyvinvointialueet ovat, niin pidän tätä puhetta todella härskinä, kun tässä kyseisessä lakiesityksessä on kysymys alle miljoonasta eurosta ja tässä leikkauksia oltaisiin tekemässä sitten se puoli miljoonaa. Ja tämä puoli miljoonaa ei hyvinvointialueilla tulisi tosiasiallisesti toteutumaan, koska kuten täällä on aikaisemmin nostettu esille, suurin osa isoista kaupungeista on jo kertonut, että eivät tätä epäeettistä lakia aio tulla noudattamaan.

Tämä on hyvä esimerkki siitä, minkä takia joillakin puolueilla niitten aitojen asioitten edistämisen sijaan on tarvetta viestiä vihamielisesti.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.